

Sockerskatt – Nej Tack!

Sedan början av år 2011 har vi i Finland haft en lag om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker. Nu har de makt-havande planer på att ersätta denna skatt med en generell sockerskatt. För ändamålet tillsatte finansministeriet 21.12.2011 en arbetsgrupp, med uppgift att utreda förutsättningarna för införandet av en sockerskatt. I finansministeriets beslut sägs syftet vara att "utreda, i enlighet med regeringsprogrammet, en skattemodell som på bästa sätt uppfyller de statsekonomiska fiskala målen, samtidigt som hälsosamma kostvanor främjas". Ett mål är också att "beskattningen inriktas på sockerhaltiga livsmedel, att den beaktar produkternas hälsoverkningskraft samt att produkternas tillverkare ska stimuleras att producera hälsosammare varor än tidigare".

En allmän sockerskatt uppfattas säkert av många som en förträfflig tanke, särskilt eftersom det bland motiveringarna ju också nämns målet att främja tillverkning av hälsosammare produkter. I själva verket är det ändå bara fråga om att statsmakten behöver större inkomster, särskilt med tanke på samhällets allmänna tillstånd. Hela frågan görs bara skenbart vackrare genom att det i intäktsbeslutet citeras högtravande principer, som omsorgen om folks hälsa.

Visst är det klart att den nuvarande punktskatten är diskriminerande inom livsmedelsbranschen, eftersom den ju enbart drabbar tillverkarna av sötsaker, glass och läskedrycker. Att det är en skatt som ensidigt belastar just dessa tillverkare behöver väl ändå inte betyda att den diskriminerande skatten i stället påläggs alla företag i livsmedelsbranschen, enligt den typiskt finska mentaliteten som går ut på att "lider en, så ska alla lida".

Det finns redan i Finland flera system som låter staten nå sina fiskala mål, många av dem alldeles enkla. Ett sådant system är en höjning av momsen, mervärdesskatten. Vi kan som hypotetiskt exempel ta att staten behöver få in 100 euro. Eftersom det nu redan finns ett system som enkelt låter 100 euro samlas in, så vad är det då för idé att ställa upp ett nytt system för att få in en del av dessa 100 euro, särskilt som det är uppenbart att införandet av det nya systemet medför massor av arbete och kostnader för alla inblandade? Med ett system samlas 70 euro in, med ett annat de återstående 30? Det verkar vansinnigt!

Men nu är det så att en höjning av

momsen är otänkbar för vår regering, och skälen är enbart politiska. Det är därför man nu måste gräva fram olika slags nya motiveringar för att ta in pengar på andra sätt. Det verkligt ofattbara är anledningen till att momsen inte kan höjas: det är nämligen så att ett av regeringspartierna av principiell skäl har meddelat att momsen inte kommer att höjas under innevarande regeringsperiod. Bakgrunden till dessa principiella skäl är dessutom bara partiets eget publikfrieri för att höja stödet bland väljarna. Det finns ett talesätt som säger att "viktiga frågor avgörs med politik medan juridiken får duga för mindre viktiga". Om det nu blir en sockerskatt som kommer att gälla från nästa års början, så ser vi tydligt att talesättet stämmer, obehagligt bra.

Införandet av en sockerskatt skulle än en gång innebära en ökning av byråkantin, i form av ansvar och förpliktelser i de finländska bageri- och konditoriföretagarnas dagliga gärning. Sockerskatten medför ännu mera arbete för företagen, och högre kostnader. Om nu staten behöver större intäkter, så bör dessa intäkter kunna skaffas med en höjning av momsen på livsmedel, inte genom nya regler som leder till ännu mer besvär och kostnader. Visst bjuder det emot med en höjning av momsen, men i den här situationen är en höjning den enda förnuftiga utvägen.

Tror politikerna faktiskt att företagarnas sats i Finland är så lätt och enkel, att mängden nya regler som medför ytterligare arbete hela tiden bara kan ökas? Det finns redan nu ett övermått av ansvar och skyldigheter för företagarna. Jag ska bara nämna några: 1) skyldigheterna som hör ihop med arbetslagstiftningen, som bestäms i arbetsavtals- och semesterlagen, 2) kollektivavtalsbestämmelserna, bl.a. om löneutbetalningen (grundlön, ålderstillägg, ersättningar för natt- och kvällsarbete, lön vid sjukdom, semesterpenning, övertidsersättning etc.), 3) hanteringen av arbetsgivaravgifter, som förskottsinnehållning, premier för pensions-, socialskydds- och arbetslöshetsförsäkringar samt fackföreningsavgifter, 4) skyldigheter enligt livsmedelslagstiftningen, bl.a. om egenkontroll, 5) krav i arbetarskyddslagstiftningen, som utbildning av de anställda i bruket av diverse maskiner, anläggningar, personlig skyddsutrustning, 6) plikter enligt lagen om företagshälsövård, bl.a. arbetsgivarens skyldighet att ordna med företagshälsövård – och

betala för den, 7) ansvar och skyldigheter enligt skatte- och bokföringslagstiftningen samt 8) skyldigheter med anledning av miljölagstiftningen och bestämmelserna om förpackningsavfall.

Förutom allt det nämnda måste en företagare också vara insatt i ansvarsfrågor och regler som hör till bolagslagstiftningen. Företagaren måste förstå sig på i avtalsrätt för att kunna ingå avtal i samband med verksamheten. Naturligtvis förutsätts också företagaren sköta sitt företags marknadsföring, för att försäljningen ska kunna utvecklas enligt planerna. Vidare, för förbättrad trivsel på jobbet, måste företagaren ta hand om de anställdas arbetsförmåga och skapa god arbetsplatsatmosfär. Och skulle det någonsin gå så att företagarens expertis kommer till korta, så att någon enda av alla dessa skyldigheter blir ouppfylld, så höjs genast anklagande finger hos t.ex. fackets ombud, hälsoinspektören, arbetsskyddsombudet, revisorn eller skattebyrån, och så basuneras det ut att företagaren "igen" har försummat sina skyldigheter.

Hör nu beslutsfattare – är det inte dags att vakna?

Mika Väyrynen

P.S. En rapport av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT i slutet av år 2011 (nr. 32/2011) visar att finländarnas konsumentbeteende inte nämnvärt skulle påverkas av en skatt på fett- och sockerhaltiga livsmedel, om skattesatsen är mindre än 20 procent. Ds.

